

Lagen om arbetet i bagerier och dess tillämpningsområde – ett sorgligt exempel på finländsk arbetslagstiftning

Först ett varningens ord till alla er som börjar läsa denna text: ta det inte så hårt om ni inte riktigt hänger med i resonemangen nedan. Ämnet är så speciellt att det är obegripligt för vem som helst. Dessvärre handlar det om något som berör alla företagare, företag och anställda inom bageribranschen, nämligen arbetslagstiftningen i Finland. Jag misstänker att inte ens ”lagstiftaren själv” riktigt inser vilka bestämmelser som under årens lopp trätt i och/eller ur kraft.

Den nya arbetstidslagen*, som ersätter arbetstidslagen från år 1996, träder i kraft den 1 januari 2020. I den allmänna motiveringen till regeringens proposition med förslag till en ny arbetstidslag (RP 158/2018) hänvisas det till den arbetstidslag från år 1996 som i skrivande stund fortfarande är i kraft, och därtill konstateras i korthet följande angående lagen om arbetet i bagerier: *Då samlades alla bestämmelser om arbetstiden till en lag och i det sammanhanget upphävdes den gamla arbetstidslagen, ...och lagen om arbetet i bagerier med undantag av 5 § som gäller den höjda lön som betalas för arbete som utförs mellan kl. 22.00 och kl. 06, dvs. den lön som betalas till ett belopp förhöjt med 100 %.* Någon annan hänvisning till lagen om arbetet i bagerier** finns det inte i den nya arbetstidslagen eller i den ovan nämnda regeringens proposition, som omfattar 179 sidor.

I 46 § (”Stadganden som upphävs”) i den arbetstidslag som trädde i kraft år 1996 föreskrivs att *”Genom denna lag upphävs jämte ändringar ...5) lagen den 9 juni 1961 om arbetet i bagerier (302/61) med undantag av 5 § i nämnda lag sådan den lyder i lag av den 5 november 1993 (916/93).* I regeringens proposition med förslag till lagen i fråga (RP 34/1996) konstateras följande: *”Även om lagen om arbetstiden i bagerier upphävs avser regeringen att 5 §, som förblir i kraft, skall tillämpas inom samma tillämpningsområde som lagen om arbetstiden inom bagerier.”*

Lagstiftaren i Finland beslutade alltså år 1996 att stryka alla paragrafer i lagen om arbetet i bagerier förutom en (5 §). Samtidigt ströks också lagens tillämpningsområde***. Det kan inte ha varit ett misstag, utan det måste ha varit fråga om en politiskt motiverad, avsiktlig handling. När lagstiftaren avsiktligt har strukit det tillämpningsområde för lagen som fastställdes 1993, har det verkliga syftet väl varit att det strukna tillämpningsområdet inte längre ska iakttas. Ingen som är vid sitt fulla förstånd går väl och stryker tillämpningsområdet för en lag som man vill att ska iakttas? Den dåvarande regeringens politiska avsikt var väl säker, att man skulle återgå till att följa 1961 års lag om arbetet i bagerier och dess tillämpningsområde? Eller fanns det någon annan orsak till att tillämpningsområdet ströks?

En fundamental juridisk fråga är på vem en sådan lag kan tillämpas där det över huvud taget inte anges vem lagen i fråga gäller och på vem den ska tillämpas? Och är en regeringens proposition där regeringens avsikt och ambition uttrycks diffust i en enda mening ett tillräckligt starkt argument i det finländska rättssystemet för att en lag ska tillämpas, i synnerhet då lagens tillämp-

ningsområde har specifikt strukits i en och samma regeringens proposition? Personligen anser jag att när tillämpningsområdet för en lag har strukits avsiktligt finns det inte längre någon som lagparagrafen i fråga kan tillämpas på. Politiskt sett är detta dock en omöjlig tanke i det finländska arbetsmarknadslivet. Konstaterandet att ”politiken avgör de viktiga frågorna och juridiken lämpar sig för de mindre viktiga” passar bra in på den finländska arbetslagstiftningen och hur den ska tolkas. Lagen om arbetet i bagerier och därtill relaterad lön som betalas ut förhöjd med 100 % hör som bekant till ”de viktiga frågorna”. I sista hand hittar det finländska domstolsväsendet vid behov på en motivering till vem den där enskilda lagparagrafen gäller.

Arbetsmarknadsorganisationerna ETL och SEL har kompletterat kollektivavtalet för anställda inom bageribranschen**** med ett eget informativt omnämnande av detta. Man torde därför kunna sluta sig till att ETL och SEL anser att tillämpningsområdet för den upphävda lagen om arbetet i bagerier (916/93) alltså ska iakttas. Arbetsmarknadspolitiskt sett har det säkert varit en smart lösning för att undvika större tvister.

Lagen om arbetet i bagerier och dess olika fraser är ett beklagligt exempel på den politiserade nivån den finländska arbetslagstiftningen håller. Detta gäller inte minst i nuläget, när man i planeringen av den nya arbetstidslagen inte ens har vågat behandla denna fråga. Det är tydligen ett politiskt sett för känsligt ämne. Lagstiftaren verkar endast önska att arbetsgivarna även i framtiden ska betala lön förhöjd med 100 % på basis av lagen om arbetet i bagerier, eftersom de också hittills snällt har gjort det. Detta alltså oavsett om de har någon lagstadgad skyldighet till det eller inte.

I det stora hela är det fullständigt ofattbart att man i Finland fortfarande på 2020-talet blir hänvisad till att i en lag från 1996 söka en grund för sådan lön som ska betalas förhöjd med 100 % med stöd av lagen om arbetet i bagerier, då denna lag från 1996 har stiftats för att upphäva lagen från 1961, inklusive lagens tillämpningsområde, sådan den har lytt år 1993. Det där låter som ett stort skämt, vilket det också är i praktiken.

Mika Väyrynen

* Läs mer om den nya arbetstidslagen på sidan 28

** Lagen om arbetet i bagerier (302/1961) stiftades år 1961. Den har ändrats år 1983 genom lagen om ändring av lagen om arbetet i bagerier (264/1983) och år 1993 genom lagen om ändring av lagen om arbetet i bagerier (916/1993). År 1996 ”upphävdes” lagen om arbetet i bagerier, men en paragraf hölls i kraft.

*** En lags tillämpningsområde anger på vilka saker eller på vilka personer eller organisationer lagen ska tillämpas.

**** Kollektivavtalet för anställda inom bageribranschen innehåller särskilda bestämmelser, som delvis avviker från lagen om arbetet i bagerier, om när lön förhöjd med 100 % ska betalas till anställda.